

Wat zegt de Bijbel over het diaconaat?

De Nederlandse woorden diaconaat, diaconie en diaken zijn afgeleid van het Griekse stamwoord 'diakoneoo' dat 'dienen' of 'dienst bewijzen' betekent. Het woord 'diakonia' betekent dienst, dienstbetoon of bediening en een 'diakonos' is een dienaar. Zo worden de woorden ook op bijna alle vindplaatsen in het Nieuwe Testament vertaald. Uitsluitend in de teksten waar het duidelijk gaat over een ambtsdrager, iemand die in Christus' gemeente een ambt bekleedt (Filippenzen 1: 1 en 1 Timotheüs 3: 8 en 12), heeft de Statenvertaling het woord 'diaken' gebruikt.

Onder diaconaat verstaan wij dus dienst, namelijk de dienst der christelijke barmhartigheid, het vanuit de christelijke gemeente zorgend en dienend bezig zijn en omgaan met diegenen, die hulp behoeven, als een opdracht van Godswege.

Diaconaat in het Oude Testament

In het Oude Testament lezen we nog niet over het diakenambt. Wel lezen we over dienen. We lezen hoe het volk Israël, Gods verbondsvolk, geroepen is om de Heere en de naaste te dienen. Vooral in het boek Deuteronomium roept de Heere Zijn volk met wetten op om hen die niet voor zich zelf kunnen zorgen, niet in de verdrukking te laten komen (Deuteronomium 15). Opvallend hierbij is dat deze (diaconale) zorg in Israël een zaak van het hele volk is; er is geen priester of leviet die de armenzorg regelt. Zodra het volk niet doet wat het bevolen wordt, laat de HEERE klachten horen over onrecht en geweld dat armen, zwakken en weerlozen wordt aangedaan. Met name in de Psalmen en bij de profeten vinden we vele voorbeelden van Gods ongenoegen over deze zaken. Zie bijvoorbeeld de Psalmen 10, 73 en 82, Amos 3: 10, Jesaja 1: 10-17, Jesaja 58: 1-12, Jeremia 2: 34, Jeremia 5: 27-29, Jeremia 7: 1-11, Ezechiël 16: 49, Jeremia 22: 7, 12, 29 en Maleachi 3: 5.

Diaconaat in het Nieuwe Testament

Ook in het Nieuwe Testament wordt gesproken over de gemeente die dient te zorgen voor de armen. In het Nieuwe Testament wordt duidelijk invulling en vorm gegeven aan de 'diakonia'. In de teksten Romeinen 15: 25 en 31 en op diverse plaatsen in 2 Korinthe 8 en 9 betreft het woord 'diakonia' de inzamelingsactie voor de gemeente te Jeruzalem. De apostel Paulus doet een beroep op de Korinthiërs voor diaconale hulp. In Hebrëeën 6: 10 bedoelt de apostel met 'de heiligen dienen' duidelijk méér dan financiële steun alleen; en in Openbaring 2: 19 is 'dienst' vooral geweest het verlenen van gastvrijheid, wat belangrijk was in het leven van de jonge christelijke gemeente (men stelde zijn huis vrij open, met name voor vervolgte geloofsgenoten).

Reeds direct na de uitstorting van de Heilige Geest blijkt dat de jonge christelijke gemeente het als haar plicht ziet om voor de naaste te zorgen (Handelingen 2: 45). Toen door de groei van de gemeente de taak van de apostelen te zwaar werd, is het diakenambt ingesteld (Handelingen 6: 1-7). Maar het moet opvallen dat ook nadat het ambt van diaken is ingesteld, het nog steeds de gemeente is, die wordt aangesproken op haar plicht om voor de armen te zorgen (1 Johannes 3: 17, Romeinen 2: 20). Dit betekent dat de diakenen niet de taak van de gemeente overnemen, maar dat het diakenambt is ingesteld om de taak van de gemeente goed te laten functioneren. De diaken zal daarom dikwijls eerder coördinerend en stimulerend dan uitvoerend bezig zijn. De 'bemoeienis' van de diaken is ambtelijk, d.w.z. in opdracht van en met gezag van Christus, maar 'ziende op de gemeente'.

Lijst met Bijbelgedeelten voor gebruik in bijzondere situaties

In het diaconaat worden ambtsdragers met veel verschillende levensomstandigheden geconfronteerd. Tot het diakenambt behoort ook het spreken van troostelijke woorden, passend bij de betreffende levensomstandigheden. De Bijbel reikt woorden aan voor alle levensomstandigheden. In onderstaand overzicht worden rond een aantal thema's Bijbelgedeelten genoemd.

Aftakeling	2 Korinthe 4:16-5:10; Prediker 11:7-12
Alleengaand	1 Korinthe 12:12-28; Psalm 16; 1 Korinthe 7
Angst	Jesaja 41: 10; Psalm 112:7-8; Psalm 32:7
Arbeidsongeslacht	Jacobus 1:1-8; Mattheüs 6:19-34
Beproeving	Job 5; Prediker 7:13; 1 Korinthe 10:13; Jakobus 1:12-13; Jakobus 4:7; Hebreeën 2:18
Bezorgdheid	Psalm 46; Mattheüs 6:25-34; Filippenzen 4:6; Hebreeën 13:5; 1 Petrus 5:7; 2 Timotheüs 4:16-18
Christelijke levensstijl	Kolossenzen 3:5-17; Romeinen 12:1-12; Efeze 4 en 5
Depressie	Psalm 34:17-19; Job 9; Psalm 130; Psalm 23; Psalm 40:2-3; Deuteronomium 31:6; Mattheüs 11:28
Droefheid	Psalm 40, 42, 43, 51; Johannes 14; Romeinen 8:34-39; 1 Korinthe 15 51-58; 2 Korinthe 1:3,4; Hebreeën 12:6-13
Eenzaamheid	2 Korinthe 12; Galaten 6:1-10; Genesis 2; Psalm 73:25-28; Psalm 4:9; Jesaja 54:10; Johannes 14:18
Geldbeheer	Filippenzen 4:19; Prediker 5:9; 1 Timotheüs 6:6-10; Jacobus 5:1-6
Huwelijksproblemen	Huwelijksformulier; Efeze 5:22-33; Mattheüs 19; Spreuken 2 en 5
Kinderloosheid	Efeze 5; Markus 10:28-31; Jesaja 54; Filippenzen 4:10-13; Psalm 113:5-9; 1 Samuël 2:5
Minderwaardigheidsgevoelens	Genesis 1:27; Markus 12:31; Romeinen 12:3-5
Moedeloosheid	2 Koningen 19:14-19; Psalm 91; Jesaja 35:3-10; Jesaja 40:28-31; Jesaja 43:1-3; Lukas 12:32-40; Romeinen 5:1-10; 1 Petrus 5:6,7
Moeite en zorgen	2 Koningen 20:1-11; Psalm 23, 27, 34, 42, 62, 73, 121, 130; Jona 2; Jesaja 26:3-4; Lukas 12:22-28; 2 Korinthe 12:1-10; 1 Petrus 5:7
Ongeneeslijke ziekte	Psalm 145: 38, 39, 42, 43; Job 1; 2 Korinthe 4:16-5:10
Ontmoediging	Psalm 23, 37:1-7, 42:7-12, 55:23, 90:13-17; Mattheüs 5:5,11,12; Johannes 14:1-4; 2 Korinthe 4:8-18; Filippenzen 4:4-7; Hebreeën 13:5,6
Opvoeding	Psalm 78; Deuteronomium 6:4-9; Mattheüs 18:1-6; Spreuken; Prediker 11 en 12; Efeze 6:1-2; Hebreeën 12
Ouderdom	Psalm 71; Psalm 92; Hebreeën 11:13-16; Filippenzen 3:14
Rouwverwerking	Psalm 73:21-28; Johannes 11:1-27; 1 Thessalonicenzen 4:13-18; 1 Korinthe 15:51-55; 1 Petrus 1:24-25; Openbaring 7:9-17; Openbaring 21:1-8
Strijd en aanvechting	Psalm 25; Jesaja 55; Mattheüs 5:1-12; Mattheüs 11:28-30; 1 Korinthe 10:12, 13; Efeze 6:10-19; 1 Timotheüs 6:12-16; 2 Timotheüs 4:6-8; 1 Petrus 5:8-10
Verzoeking /Verdrukking	Psalm 1, 73:2-28; Lukas 21:33-36; 1 Korinthe 10:13; Filippenzen 4:8; Jakobus 1:12; 2 Petrus 2:9; Judas vs 24,25
Verdriet	Psalm 22; Psalm 27; Psalm 31; Psalm 56; Psalm 130
Verootmoediging	Psalm 6:1-5, 25, 32, 38, 51, 102, 130, 143; Jesaja 44:22; Jeremia 3:12,13,22; Jeremia 7:3,5; Ezechiël 18:32,33; Ezechiël 33:11; Ezechiël 36:26,27; Daniël; Lukas 6:46, 15:10, 18:13; Handelingen 2:37,38, 3:19,20; 1 Johannes 1:8,9; 2 Petrus 3:9; Openbaring 5
Werkloosheid	2 Thessalonicenzen 3; 1 Korinthe 15:58; Mattheüs 6:25-34
Ziekte in het gezin	Psalm 37; Psalm 41; Psalm 121; Filippenzen 4:1-7